

Kodeks Etyki Terapeutów Manualnych Polskiego Towarzystwa Terapii Manualnej w Modelu Holistycznym

Przyjęty na posiedzeniu Zarządu PTTMMH dnia 14 listopada 2009 roku w Sierosławiu

Wprowadzenie ogólne

Przedmiot i zakres stosowania Kodeksu

Preambuła

Misja terapeutów manualnych

Regulamin etyczny terapeutów manualnych

Obowiązki terapeutów manualnych

Warunki prowadzenia praktyki terapeutów manualnych

Standardy opieki terapeutów manualnych

Relacje pacjent – terapeuta manualny

Relacje terapeuta manualny – pacjent

Relacje terapeuta manualny – terapeuta manualny

Relacje terapeuta manualny – terapeuci innych specjalności medycznych, innych zawodów medycznych i paramedycznych

Tajemnica terapeutyczna (zawodowa)

Doświadczenia, badania i eksperymenty medyczne

Zasady końcowe

Przypisy

Dokumenty i materiały źródłowe

Kodeks Etyki Terapeutów Manualnych
Polskiego Towarzystwa Terapii Manualnej
w Modelu Holistycznym

Wprowadzenie ogólne

Użyte w Kodeksie określenia oznaczają:

- terapia manualna (*medycyna manualna, osteopatia, chiropraktyka*)¹ jest jedną z dziedzin medycyny klinicznej, zajmującą się badaniem, diagnozowaniem, terapią i profilaktyką zaburzeń czynności w ciele ludzkim;
- Terapia Manualna (*Medycyna Manualna*) jest jedną z odmian terapii manualnej, powstałej głównie w wyniku integracji wiedzy teoretyczno-praktycznej: ortopedii, neurologii, reumatologii, interny, rehabilitacji medycznej, psychologii i in.
z diagnostyczno-terapeutycznymi technikami osteopatii i chiropraktyki;
- Terapia Manualna Holistyczna jest odmianą i rozwinięciem Terapii Manualnej, ujmując problematykę zaburzeń czynności komplementarnie, tzn. bada, leczy i zapobiega zaburzeniom czynności osobowości ludzkiej, nie tylko somatycznych ale także psychosomatycznych;
- terapeuci manualni (terapeuci medycyny manualnej) są lekarzami oraz fizjoterapeutami z ukończonym poddyplomowym szkoleniem kwalifikacyjnym w zakresie Terapii Manualnej, zwieńczonym egzaminem kompetencyjnym, pozytywnie złożonym przed komisją uprawnionego organu², oraz czynnie praktykujący Medycynę Manualną.

Przedmiot i zakres stosowania Kodeksu

1. Kodeks Etyki Terapeutów Manualnych jest kanonem zasad etycznych, którego terapeuta manualny powinien przestrzegać w swojej praktyce leczniczej i naukowej.
2. Kodeks Etyki Terapeutów Manualnych dotyczy i obowiązuje wszystkich terapeutów zrzeszonych w Polskim Towarzystwie Terapii Manualnej w Modelu Holistycznym (PTTMMH).
3. Zachęca się innych terapeutów manualnych nie zrzeszonych w PTTMMH do przestrzegania niniejszego kodeksu.

PREAMBUŁA

My wierzący, że źródłem zasad etyki jest Osoba Boska będąca krynicą prawdy, sprawiedliwości, dobra, miłości i piękna, oraz My, nie podzielający tego przekonania, ale wyznający ponadczasowe i ponadkulturowe uniwersalne wartości pochodzące z innych źródeł, uznajemy, że każda istota ludzka ma prawo do życia od chwili poczęcia, aż do jego naturalnego kresu³.

Misja terapeutów manualnych

1. Misja terapeutów posiada jednostkowy i społeczny wymiar humanitarny i jest realizowana w praktyce sztuki Terapii Manualnej, której celem jest ochrona zdrowia ludzkiego.
2. Podmiotem praktyki terapeutów jest człowiek i jego uwarunkowania zdrowotne, a przedmiotem: diagnozowanie, leczenie i profilaktyka zaburzeń czynności (odwracalnych całkowicie lub częściowo).
3. Najwyższym nakazem etycznym terapeutów jest nienaganna postawa moralna w relacjach z pacjentami oraz dobro pacjenta – „*salus aegroti suprema lex esto*” („*zdrowie chorego najwyższym prawem*”).

4. Zasada generalna: „*primum non nocere*” („*po pierwsze nie szkodzić*”) jest podstawą wszelkich działań diagnostyczno-leczniczych podejmowanych przez terapeutów manualnych⁴.
5. Terapeuci zobligowani są do pomagania chorym wykonując swoje zadania profesjonalnie:
 - głównym celem ich aktywności zawodowej jest dobro pacjentów, bez względu na ich pochodzenie, status społeczny i materialny, wyznanie, reputację, przekonania, żywione względem nich uczucia oraz inne uwarunkowania;
 - stosują procedury postępowania leczniczego w zakresie swoich kompetencji, kwalifikacji, zgodnie z sumieniem i zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną (szczególnie w przedmiocie terapii manualnej), przy aprobacie pacjentów, oraz z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.
6. Terapeuci manualni, mając na uwadze dobro chorego człowieka, rozwój naukowy itp. kontynuują w ramach swoich możliwości szeroko rozumianą edukację społeczną (w środowiskach medycznych i wśród pacjentów), promującą Terapię Manualną jako jedną z interdyscyplinarnych klinicznych nauk medycznych⁵.
7. Terapeuci manualni z wyboru posługują się dynamicznym modelem (standard) postępowania w procesach diagnostycznych i leczniczych⁶.

REGULAMIN ETYCZNY TERAPEUTÓW MANUALNYCH

Obowiązki terapeuty manualnego

Art.1.

1. Przestrzeganie Kodeksu Etyki Terapeutów Manualnych PTTMMH.
2. Ustawiczne kształcenie – podnoszenie kwalifikacji.
3. Rozwój osobisty.
4. Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny stosowanych procedur medycznych.
5. Stosowanie medycznych procedur terapii manualnej w zakresie swoich kompetencji i kwalifikacji⁷.
6. Przestrzeganie instrukcji, rozporządzeń i zaleceń wydawanych przez PTTMMH.
7. Prowadzenie indywidualnej dokumentacji medycznej z przebiegu procesu terapeutycznego.
8. Zachowywanie tajemnicy terapeutycznej (zawodowej).
9. Poszanowanie godności chorego, jego intymności i prywatności.
10. Osobiste ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w zakresie świadczonych usług.
11. Poszanowanie historii, tradycji i sztuki terapii manualnej.
12. Troska o dobre imię całego środowiska terapeutów manualnych oraz poszczególnych jego członków.

Warunki prowadzenia praktyki terapeutów manualnych

Art.2.

1. Terapeuta może praktykować w instytucjach i placówkach państwowych, i/lub prywatnych, oraz w gabinecie stacjonarnym, i/lub w miejscu wezwania.
2. Warunki pracy terapeuty muszą zapewniać:
 - ciągłość procesu terapeutycznego;

- bezpieczeństwo i higienę;
 - odpowiedni standard;
 - intymność, dyskrecję i poszanowanie godności pacjenta;
 - archiwizację i zabezpieczenie dokumentacji medycznej.
3. Całość procesu leczniczego terapeuty manualnego powinna zawierać: czynności diagnostyczno-lecznicze, autoterapię oraz edukację pacjenta.
 4. W praktyce terapeuty manualnego cele komercyjne muszą być wtórne w stosunku do merytorycznych.

Standardy opieki terapeutów manualnych

Art.3.

1. Terapeuta nie może w swojej praktyce przekraczać swoich kwalifikacji i kompetencji.
2. Terapeuta jest jedyną osobą odpowiedzialną za zastosowane przez siebie procedury lecznicze.
3. Terapeuta ma obowiązek zapewnić ciągłość rozpoczętego przez siebie procesu leczenia.

Relacje pacjent – terapeuta manualny

Art.4.

1. Pacjent ma prawo wyboru terapeuty.
2. Pacjent ma prawo do świadczeń z zakresu terapii manualnej, odpowiadającej aktualnej wiedzy medycznej w tej dziedzinie.
3. Pacjent ma prawo uzyskiwania informacji na temat swojego stanu zdrowia od terapeuty.
4. Pacjent ma prawo do zindywidualizowanego procesu terapeutycznego.
5. Pacjent ma prawo nie wyrazić zgody na proponowane procedury diagnostyczno-terapeutyczne.
6. Pacjent ma prawo odmówić współpracy z terapeutą manualnym w zakresie autoterapii i profilaktyki.
7. Pacjent ma prawo wglądu do dokumentacji medycznej dotyczącej swojej osoby.

Relacje terapeuta manualny – pacjent

Art.5.

1. Terapeuta podejmujący się pracy z pacjentem musi być zdrowy, sprawny i nie może być pod wpływem środków odurzających.
2. Terapeuta ma prawo nie podejmować się leczenia pacjenta w zakresie medycyny manualnej. Jednak w takim przypadku ma obowiązek wskazać pacjentowi inne możliwości uzyskania pomocy medycznej⁸.
3. Terapeuta zobowiązany jest objaśnić choremu w sposób przystępny i zrozumiały wszystkie proponowane przez siebie procedury diagnostyczno-terapeutyczne.
4. Terapeuta może dokonywać procedur diagnostyczno-terapeutycznych tylko za zgodą pacjenta.
5. W przypadku osób nieletnich (bądź niezdolnych do czynności prawnych), terapeuta musi uzyskać zgodę ich prawnych opiekunów do przeprowadzenia planowanych czynności diagnostyczno-terapeutycznych.
6. Terapeuta ma swobodę wyboru i zastosowania uznanych metod i technik postępowania diagnostyczno-terapeutycznego.
7. Terapeuta nie powinien zwiększać ilości zabiegów z przyczyn pozamerytorycznych (np. finansowych).
8. W przypadku gdy pojawiają się wątpliwości w zakresie prawidłowości rozpoznania i/lub celowości leczenia, terapeuta ma obowiązek: zwołać konsylium i/lub skierować pacjenta do dalszej diagnostyki, i/lub przekazać pacjenta innemu specjalście celem konsultacji – ewentualnie kontynuacji leczenia.
9. Terapeuta nie może wykorzystywać swego wpływu na pacjenta w innym celu niż terapeutyczny.
10. W dokumentacji medycznej terapeuty mogą się znajdować jedynie te dane dotyczące osoby pacjenta, które mają znaczenie dla procesu leczniczego.
11. Terapeuta powinien uzgadniać wysokość swojego honorarium przed rozpoczęciem swoich świadczeń.
12. Terapeuta może leczyć nieodpłatnie.

Relacje terapeuty manualnego – terapeuty manualnego

Art.6.

1. Powinnością terapeuty jest utrzymywanie uczciwych i koleżeńskich relacji z innymi terapeutami. Relacje między terapeutami manualnymi powinna cechować troska o ich dobre imię, interesy itp.
2. Wymiana doświadczeń w środowisku terapeutów powinna być obowiązkiem służącym dobru cierpiących.
3. Terapeuta ma moralny obowiązek upowszechniać w całym środowisku medycznym swoje odkrycia, obserwacje i doświadczenia.
4. Nieetyczne jest pozyskiwanie pacjentów innych terapeutów na zasadach nieuczciwej konkurencji.

Relacje terapeuty manualnego – terapeuci innych specjalności medycznych, innych zawodów medycznych i paramedycznych

Art.7.

1. Terapeuci powinni współpracować zawodowo i naukowo z innymi specjalistami świata medycznego.
2. Terapeuci mogą przynależeć do innych towarzystw naukowych.

Tajemnica terapeutyczna (zawodowa)

Art.8.

1. Terapeuta ma prawo pozyskiwać i przechowywać wszelkie informacje o pacjencie oraz jego stanie zdrowia.
2. Uzyskane i zgromadzone dane o pacjencie powinny być chronione a także odpowiednio zabezpieczone.
3. Terapeuta zobowiązany jest zachować tajemnicę terapeutyczną także po śmierci pacjenta.
4. Nie jest naruszeniem tajemnicy terapeutycznej przekazanie informacji o stanie zdrowia pacjenta na prośbę zainteresowanego, innemu terapeutcie – jeśli jest to konieczne do kontynuacji procesu leczenia.
5. Terapeuta może wykorzystywać swoją dokumentację medyczną do celów naukowych, dydaktycznych i do wszelkich publikacji, pod warunkiem, że pacjenci pozostaną anonimowi i nie zostaną ujawnione żadne informacje pozwalające osobom trzecim identyfikować chorych.
6. Terapeuta musi dbać, by osoby asystujące lub pomagające w terapii przestrzegaly tajemnicy terapeutycznej.
7. Asystowanie przy zabiegach w formie praktyk może się odbywać tylko za zgodą pacjenta.

Doświadczenia, badania i eksperymenty medyczne

Art.9.

1. Terapeutcie manualnemu nie wolno przeprowadzać doświadczeń, badań, eksperymentów medycznych, obserwacji z udziałem ludzi, jeśli mogłyby one zagrażać zdrowiu lub życiu uczestników przedsięwzięcia.
2. Zabrania się terapeutom manualnym prowadzenia doświadczeń, badań i eksperymentów, które mogłyby naruszać integralność fizyczną, psychiczną lub moralną człowieka, oraz naruszałyby jego godność
3. Osoba biorąca udział w doświadczeniu, badaniu i eksperymencie medycznym musi zostać poinformowana o celowości przedsięwzięcia, oraz wszystkich aspektach dotyczących swojej osoby.
4. Osoba decydująca się na udział w doświadczeniu, badaniu lub eksperymencie medycznym musi dobrowolnie, bez presji i bez jakiegokolwiek zależności wyrazić świadomą zgodę na swój udział.
5. Osoba biorąca udział w doświadczeniu, badaniu lub eksperymencie medycznym w każdym czasie może odstąpić od udziału w przedsięwzięciu.

Zasady końcowe

Art.10.

1. Każdy terapeuta manualny powinien mieć świadomość swoich ograniczeń w dziedzinie wiedzy, możliwości poznawczych i umiejętności, oraz zgodnie z tym przeświadczeniem postępować.
2. W przypadkach nie przewidzianych w Kodeksie Terapeutów Manualnych PTTMMH, należy kierować się zasadami etycznymi zawodowymi (w przypadku lekarzy – Kodeksem Etyki Lekarskiej, w przypadku fizjoterapeutów – Kodeksem Etycznym Fizjoterapeutów Polskich), dobrymi obyczajami przyjętymi w środowisku terapeutów manualnych oraz osądem sumienia własnego.

3. Terapeuta ma obowiązek propagowania i promowania postaw zdrowotnych, między innym przez przykład osobisty.
4. Wszelkie formy reklamy komercyjnej terapeutów należy uznać za niestosowne⁹.

Przypisy

1. *Terapia manualna istnieje w postaci trzech nurtów: Osteopatii, Chiropraktyki i Terapii Manualnej; każda z tych interpretacji terapii manualnej posiada własną specyfikę: historię, tradycję, techniki diagnostyczno-terapeutyczne, mianownictwo, system szkolenia, itp. We wszystkich kierunkach terapii manualnej możemy wyodrębnić trzy kierunki: terapię manualną narządu ruchu (podstawowy, najstarszy i najbardziej rozpowszechniony), terapię manualną układu nerwowego (Neuromobilizację), oraz terapię manualną trzewną. Każdy z wymienionych kierunków posiada odmienne interpretacje – szkoły i metody związane z wybitnymi osobistościami (autorytetami) leczenia manualnego.*

2. *W medycynie manualnej można wyodrębnić dwa modele postrzegania człowieka i jego uwarunkowań zdrowotnych: liniowy i dynamiczny. W modelu liniowym przywiązuje się wagę jedynie do sfery perinatalnej człowieka (somatycznej) i wówczas terapeuta koncentruje się na diagnozowaniu, leczeniu i profilaktyce tzw. „dysfunkcji somatycznych” (zaburzeń czynnościowych narządów ruchu, układzie nerwowym i układzie trzewnym), głównie w oparciu o zależności biokinematyczne i odruchowe. W modelu dynamicznym ujmuje się człowieka jako osobowość istniejącą i funkcjonującą jednocześnie w kilku sferach ludzkiej egzystencji. Terapeuta posługujący się tym systemem diagnozuje, leczy i zapobiega zaburzeniom czynności we wszystkich tych sferach (a nie tylko w sferze narządu ruchu), wykorzystując w tym celu zależności mentalne, odruchowe i biokinematyczne. W Polsce pionierską szkołą Terapii Manualnej w modelu dynamicznym jest Terapia Manualna Holistyczna A. Rakowskiego.*

3. *Terapeutami manualnymi w znaczeniu ogólnym są także absolwenci wyższych kierunkowych uczelni medycznych – dyplomowani osteopaci (Doktorzy Osteopatii w USA) i dyplomowani chiropraktycy.*

4. *Kodeks Etyki Terapeutów Manualnych Polskiego Towarzystwa Terapii Manualnej w Modelu Holistycznym stawia sobie za wzór dwa najstarsze, ponadczasowe i ogólnoludzkie kodeksy etyczne i zawartą w nich deontologię: Dekalog (Dziesięć Przykazań) i Przysięgę Hipokratesa.*

5. *Odstąpienie terapeuty od działań mogących przynieść korzyść zdrowotną pacjentowi i/lub zaniechanie przez terapeutę podnoszenia swoich kwalifikacji, które mogłyby uczynić postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne skuteczniejszym, jest postrzegane w kategoriach „grzechu zaniedbania”.*

6. *Celem działalności edukacyjnej terapeutów manualnych jest między innymi „przełamywanie” błędnego stereotypu myślowego pokutującego w społeczeństwie, a polegającego na powszechnym utożsamianiu Terapii Manualnej – jednej z dyscyplin medycyny, z ludowym kręgarstwem, natomiast terapeutów manualnych z kręgarzami (laikami).*

7. *Stworzona przez Rakowskiego A. formuła (standard) uprawiania sztuki Terapii Manualnej, uwzględnia w procesie diagnostyczno-terapeutycznym całą osobowość ludzką – funkcjonującą jednocześnie we wszystkich sferach osobowości. Koncepcja ta jest rozwinięciem klasycznych formuł: mechanistycznej oraz mechanistyczno-odruchowej, uwzględniających w procedurach leczniczych jedynie sferę parietalną (narząd ruchu). To nowatorskie ujęcie znacznie dynamizuje proces leczenia i poszerza możliwości terapeutyczne, głównie za sprawą technik psychosomatycznych (technik psychoprofilaktyki i technik „psychoedukacji”).*

8. *Kompetencje terapeutów manualnych określa przedmiot dziedziny Terapii Manualnej – diagnozowanie, leczenie i profilaktyka zaburzeń czynności. Kwalifikacje terapeutów manualnych weryfikują i potwierdzają certyfikatami uprawnione do tego organa towarzystw terapii manualnej, oraz licencjonowani instruktorzy, nauczyciele metod terapii manualnej.*

9. *Procedury terapii manualnej nie należą do działań bezpośrednio ratujących życie, ani działań mających zastosowanie w tzw. sytuacjach nagłych (pierwszej pomocy medycznej).*

10. *Są dopuszczalne zwykłe ogłoszenia informacyjne o prowadzonej działalności w zakresie terapii manualnej.*

Dokumenty i materiały źródłowe:

- Dekalog (Dziesięć Przykazań);
- „Przysięga Hipokratesa”;
- Encyklika „Evangelium Vitae” papieża Jana Pawła II;
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- Karta Praw Pacjenta;
- Kodeks Etyki Lekarskiej;
- Kodeks Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- Kodeks Etyki Zawodowej Towarzystwa Osteopatów Polskich;
- projekt Kodeksu Etycznego Fizjoterapeutów Polskich;
- ustawa o zawodzie lekarza;
- Statut Polskiego Towarzystwa Terapii Manualnej Modelu Holistycznego;
- „Kręgosłup w stresie” A. Rakowskiego: „umowa terapeutyczna”;
- „Medycyna Manualna”: „Medycyna manualna humanistyczna” – A. Rakowski;
- „Terapia Manualna Holistyczna”: Definicja – A. Rakowski;
- Mianownictwo Terapii Manualnej – definicje: terapia manualna, Terapia Manualna, terapeuta manualny, dysfunkcje somatyczne – Z. Nowosad.

Projekt wstępny – Zbigniew Nowosad
Opracował i zatwierdził Zarząd
PTMMH